

1,030

Migranata intervjuisano

Podaci prikupljeni iz
9 prihvatnih centara/
azilnih centara

Top **3** zemlje porekla ispitanika

Sirijska Arapska
Republika

Afganistan

Maroko

79% Putovalo kroz zemlju
peške

41% Putovalo autobusom

49% Takođe putovalo
taksijem

*Može se odabrati više odgovora

2,782

KIRS evidentirao u
januaru 2024. g.

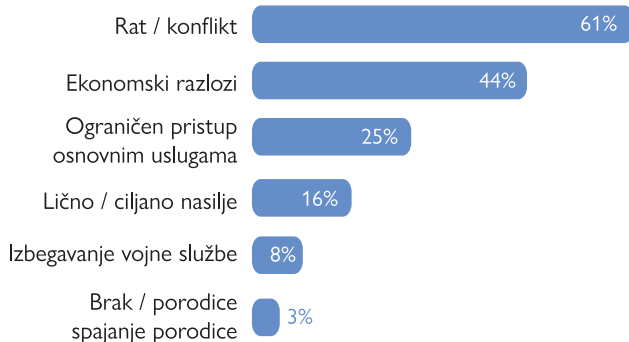
Ovaj izveštaj daje uvid u profil, iskustvo i putovanje migranata koji prolaze kroz Republiku Srbiju. Podaci su prikupljeni u periodu od 1. do 31. januara 2024. g. u saradnji sa Komesarijatom za izbeglice i migracije Republike Srbije (KIRS). Obavljeni su razgovori sa ukupno 1,030 migranata u šest centara (AC Banja Koviljača, AC Sjenica, AC Tutin, AC Krnjača, AC Obrenovac, PC Bujanovac, PC Piroć, PC Preševo, PC Bisilegrad) širom zemlje.

PROFILI

Uzorak je obuhvatio 1,030 migranata-pojedinaca intervjuisanih u prihvatnim objektima u Srbiji. Prosečna starost ispitanika bila je 26 godina, od kojih je najmlađi imao 18, a najstariji 69 godina. Sedamdeset četiri posto ispitanika imali su između 18 i 29 godina. Većina ispitanika (73%) su samci. Skoro svi ispitanici su bili muškarci (87%), dok su žene činile dva posto, a jedan posto su bili ostali.

U januaru 2024. g., tri najčešće zemlje porekla su generalno bile iste one kao iz decembra 2023. g. Najviše je državljana Sirije - 37 posto, dok su na drugom mestu državljani Avganistana sa 36%, čiji je broj za skoro 10 posto veći u odnosu na prethodni mesec. Državljeni Maroka su činili devet posto uzorka, nakon kojih su bili državljani Pakistana (4%).

Većina (75%) ispitanika ima neki nivo obrazovanja, a najviše ih ima osnovno (37%) i srednje (32%). Četiri posto ih ima fakultetsko obrazovanje, a manje od jedan posto ima i doktorat.

Slika 1: Razlozi za odlazak iz zemlje porekla (n=1,030)
(Ispitanici mogu izabrati više od jednog odgovora na određena pitanja)

U decembru 2023, KIRS izveštava o ukupno 5,001 evidentiranih migranata. Sledećeg meseca, u januaru 2024., ukupan broj evidentiranih migranata od strane KIRS-a se smanjio na 2,782.

Decembar 2023

Januar 2024

Popisivač KIRS-a vodi anketu u jednom od prihvatnih centara u Srbiji. © IOM Serbia 2024

* Spominjanje Kosova se ima razumeti u kontekstu rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999).

PUTOVANJA

Dvadeset četiri procenta ispitanih je navelo da su u tranzitnoj zemlji proveli više od godinu dana. Najveći deo ispitanika navodi da su boravili u Turskoj (72%) i Grčkoj (13%) kao tranzitnim zemljama. Najveći broj onih koji su otišli iz Turske su državljani Sirijske Arapske Republike (58%) i Avganistana (28%).

Bugarska (67%) i Severna Makedonija (25%) su i dalje zemlje iz kojih najveći broj migranata ulazi u Srbiju. Na pitanje o sledećoj destinaciji kuda nameravaju ići, većina (81%) navodi Bosnu i Hercegovinu (BiH), što označava porast od 15 posto u odnosu na decembar 2023. g. Skorašnje jačanje graničnih patrola u Srbiji (prema Hrvatskoj i Mađarskoj), kao i zatvaranja ruta kretanja dovelo je do opažanja povećanih migrantskih tokova prema BiH. Samo osam posto ispitanika namerava ući u Hrvatsku direktno iz Srbije, dok devet posto namerava ući u Mađarsku.

Najčešće navedeni vidovi transporta korišćeni za prolazak kroz Srbiju su pešačenje (79%), taksi (49%), i autobus (41%). Jedan mali deo migranata su "čisti" pešaci, što označava migrante koji se kreću samo peške. Prema informacijama prikupljenim na osnovu razgovora sa ključnim informatorima, iako je to mnogo teže, mnogi migranti se odlučuju da se kreću peške zbog toga što raspolažu ograničenim ili nikakvim sredstvima, kao i zbog toga što smatraju da tako imaju manje šanse da ih policija liši slobode jer se boje da će biti vraćeni u zemlju porekla ili u zemlju iz koje su ušli. U januaru, 27 posto ih navodi da su se kroz Srbiju kretali isključivo pešice.

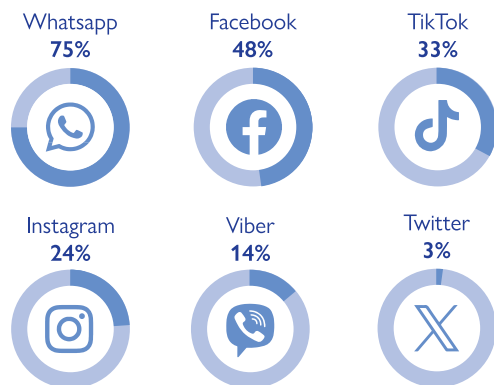

Figure 2: Najčešće navodene platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (moguće je odabrati više odgovora) (n=1,030)

TRENDOVI PRELAZA GRANICE

Na pitanje da li su ih pratila lica koja su im olakšavala prelazak granice, 53 posto ispitanika je navelo da su imali pratnju. Razgovori sa ključnim informatorima pokazuju da je korišćenje olakšavanja prelaska granice dobro organizovano i ukazuje da je ta pojava verovatno češća nego što pokazuju podaci iz pojedinačnih anketa. Migranti pregovaraju o prelasku granice sa krijumčarima, pa se stoga cene menjaju u zavisnosti od pregovaračkih veština migranata u datom trenutku.

U januaru, olakšavanje prelaska granice iz Bugarske se javljalo u 66 posto slučajeva, a iz Severne Makedonije u 27 posto slučajeva. Ispitanici koji su potvrdili da su koristili pomoć i naveli cenu su u proseku plaćali 900 EUR. Dalje, plaćali su u proseku 900 EUR za

pomaganje u prelasku granice iz Bugarske, što je nešto više nego u decembru, i 700 EUR iz Severne Makedonije. Mali deo migranata navode cenu celokupnog putovanja od Turske do Srbije, koja je u proseku iznosila 4.000 EUR.

Osamnaest posto ispitanika navode da su pokušali preći granicu sa pomagačem, dok ih šesnaest posto navodi da su pokušali granicu preći sami. Većina pokušaja prelaska granice bila je prema Hrvatskoj i Mađarskoj, a od migranata koji su pokušali preći granicu, 88 posto navodi da su ih vratile vlasti, a 9 posto da su se vratili zbog zatvaranja puta. Beleži se 10 procentni porast vraćanja od strane vlasti u odnosu na prethodni mesec, posebno iz Hrvatske (96%) i Mađarske (83%).

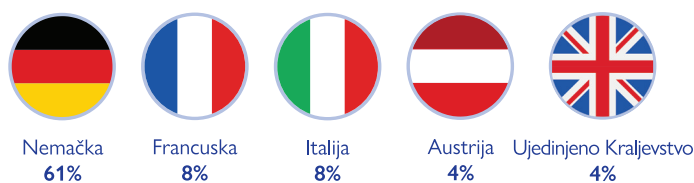
RAZLOZI ZA ODLAZAK

Ispitanici u anketi navode rat i sukobe kao najvažniji razlog za njihov iz zemlje porekla (61%), nakon čega slede ekonomski razlozi (44%) i ograničen pristup zadovoljavanju osnovnih potreba, kao što su hrana, smeštaj i obrazovanje (25%). Od anketiranih lica, 24 posto navodi da su boravili u tranzitnoj zemlji više od godinu dana. To je pola broja koji je zabeležen u decembru. I dalje se najčešće u tom kontekstu navodi Turska, (72%), nakon koje sledi Grčka (13%). Ključni obaveštajni razgovori ukazuju da su ekonomski uslovi, kao što je visoka inflacija, kao i percepcija promene u stavovima javnosti prema migrantima, deluju kao faktori podsticanja za odlazak migranata iz zemlje. Tri razloga koja se najčešće navode za odlazak iz zemlje boravka su loša ekonomska situacija (60%), strah od deportacije u zemlju porekla (35%) i progono (16%).

Turska je najvažnija lokacija iz koje migranti kreću ka Zapadnom Balkanu, i to je istovremeno zemlja u kojoj migranti najduže borave. Migranti navode da su Tursku napustili prvenstveno zbog ekonomskih izazova, straha za bezbednost koji je posledica ksenofobije, i straha od deportacije u zemlju porekla.

PLANIRANE ZEMLJE ODREDIŠTA

Na Slici 3 ispod prikazano je pet zemalja koje su procentualno najpoželjnije odredišne zemlje:

Slika 3: Pet najpoželjnijih odredišnih zemalja po izjavama migranata. (n=1,030)

Najveći broj ispitanika navodi Nemačku kao zemlju konačnog odredišta, nakon koje slede Francuska, Italija, Austrija i Ujedinjeno Kraljevstvo. Ispitanici su birali svoje konačno odredište na osnovu porodičnih veza i veza sa sunarodnicima (38%), mogućnosti ostvarenja ekonomskog prosperiteta (45%), percepciji povoljnijih zakona o azilu i migracijama (7%), i ukupnoj bezbednosti i stabilnosti zemlje.

SPECIJALNI FOKUS - MIGRANTI U SRBIJI: OBRAZOVNI PROFIL²

Da bi stekao uvid u kontekst putovanja, iskustava i kompleksnih potreba lica u pokretu, IOM svakog meseca obavlja grupne intervjuje, i prikuplja kvantitativne podatke, sa određenim grupama migranata. Ovaj odeljak ima za cilj da ponudi kontekst za kvantitativne podatke. Nije reprezentativan nego prikazuje jedno od brojnih mogućih iskustava i modusa operandi lica i grupa koje prolaze kroz Srbiju.

- IOM je prikupio podatke o nivou obrazovanja odabrane migrantske populacije u različitim centrima. Podaci su upotpunjeni grupnim intervjuima koji nude uvid u njihovo iskustvo obrazovanja, perspektive i nastojanja.
- Nalazi ovih intervjuja pokazuju raznolikost nivoa obrazovanja među migrantima, što bi možda moglo pomoći njihovu integraciju u društvo u tranzitnim ili odredišnim zemljama. Znanje i veštine koje poseduju mogu dati pozitivan doprinos ekonomiji zemlje, bez obzira kakvo im je formalno obrazovanje.
- Obrazovanje se javlja kao značajan pokretač migracija, i navodi se kao treći najčešći razlog za odlazak iz zemlje porekla i primarni motiv za izbor odredišne zemlje. Ovo se posebno vidi po tome što je Nemačka prvi izbor zbog privlačnih društveno-ekonomskih prilika, uključujući mogućnost sticanja obrazovanja. Potom slede Francuska, Italija i Holandija kao zemlje za koje se smatra da nude privlačne društveno-ekonomske prilike, uključujući obrazovanje. Državljeni Sirije, Maroka, Avganistana i Irana najčešće navode privlačne društveno-ekonomske izgleda i prilike za obrazovanje kao glavne motivacione faktore za migracije i izbor odredišne zemlje.
- Razgovori sa ključnim informatorima ističu postojeći nivo obrazovanja migranata i njihovu želju da ga dodatno unaprede u odredišnoj zemlji. Aspiracije se kreću od učenja programiranja do kulinarskih veština, baštovanstva, krojenja i sticanja sertifikata za mesarstvo, što odražava različite interese i ambicije.
- Svi ključni informatori naglašavaju važnost obrazovanja u jačanju svesti, ličnog rasta, kulturnog razumevanja, i uspešne integracije u dato društvo. Za obrazovanje se smatra da ima uticaja u pogledu samo-unapređenja, roditeljstva i zarade, i podvlači se njegova kritična uloga u oblikovanju života i nadanja za integraciju.

² Molimo imajte na umu da su ove informacije zasnovane na podacima koje je prikupio IOM sa svim svojim ograničenjima i nije im namera da posluže za izvlačenje opštih zaključaka o migracijama ili o svim migrantima u Srbiji. Više informacija se može naći u odeljku o metodologiji.

METODOLOGIJA

Za izradu ovog izveštaja korišteno je više izvora i više metoda prikupljanja informacija, sa ciljem ostvarivanja uvida u profil, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namere migranata koji se kreću kroz Srbiju.

Anketni razgovori sa migrantima

Upitnik je popunjavao uz pomoć Kobo Toolboxa i u njemu se prikupljaju informacije o starosti, polu i državljanstvu ispitanika, informacije o njihovom putovanju do Srbije, informacije o registraciji i načini kretanja kroz zemlju. Upitnik je anoniman, dobrovoljan, i ispitanici ne dobivaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odabrati da ne odgovore na bilo koje pitanje, i u svakom trenutku mogu povući dati pristanak.

Podaci su prikupljeni u periodu od 1. januara do 31. januara 2024. g. u PC/AC (AC Banja Koviljača, AC Sjenica, AC Tutin, AC Krnjača, AC Obrenovac, PC Bujanovac, PC Pirot, PC Preševo, PC Bisilegrad).

Razgovori sa ključnim informatorima

Ključni informatori mogu pomoći u davanju informacija o načinu delovanja mobilnosti migranata. Svrha razgovora sa ključnim informatorima je da ponudi kontekst za kvantitativne podatke prikupljene u anketi. Razgovori sa ključnim informatorima se vode u vidu grupnih razgovora sa migrantima u prihvatnim centrima. Razgovore vode radnici IOM-a i KIRS-a koji su obučeni za vođenje kvalitativnih diskusija fokus grupa sa osetljivim kategorijama lica. KIRS je uvek prisutan u centrima.

OGRANIČENJA

Podaci se prikupljaju u kontekstu sledećih ograničenja:

1. Ovi podaci se zasnivaju na pogodnom uzorku migranata na lokacijama gde su vođene ankete u navedenom vremenskom okviru, pa se stoga ne mogu generalizovati u odnosu na širu populaciju migranata u Srbiji, ili bilo gde drugo.
2. Prikupljanje podataka je ograničeno na PC/AC; prema tome, nikakvi podaci se ne prikupljaju izvan konteksta kampova. Tačke ulaska, autobuske stanice i železnice su poznate lokacije kojima se kreću migranti; međutim, IOM i KIRS ne prikupljaju podatke na tim lokacijama u Srbiji.